

Bavški Grintovec

TONE WRABER

Bavški Grintavec
iz Bavščice

Foto G. Dekker

Dan se je že nagibal proti večeru, ko smo prišli do Kluž. Stara trdnjava pri mostu, pod katerim se v temni globini peni bistra Koritnica, je z ozkimi strelnimi linami mrko zrla na nas. Nekoč je stražila prehod iz Soške doline na Koroško, danes pa je le še zanimiv spomin na tiste čase.

Zavili smo po novi cesti v Bavščico. Vročina, ki nas je spremljala ves dan, se je umaknila večernemu hladu. Živahnejši smo postali in še nahrbtniki se nam niso zdeli več tako težki. Kimajoči planinski mak in nežna madronščica, ki sta se naselila kar na cesti, sta nas prijazno pozdravljala in vijolični podleski po travnikih so ustvarjali že pravo jesensko sliko. Dohiteli smo vaščana, ki je peljal na vozu otavo. Le nekaj rjuh je je nabral na pustih senožetih. Na koncu doline, pri zadnjih hišah raztresene vasi Bavščice, smo pomagali razložiti voz in se zmenili za prenočišče. Močen studenec izvira v bližini in kmalu je zabrnal naš kuhalnik.

Kaj je lepšega kot večer po napornem dnevu? Prej drugje zaposlene misli se začno lagodno razpletati, šum v korito padajoče vode se z lahnim večernim

vetričem, ki se spušča z gorskih pobočij, zliva v čudovito ubranost. Ena za drugo se na nebu prižigajo svetle lučke in popeljejo misli v neizmerne dalje. Pomenkuješ se s tovariši, tiho, ker nočeš motiti miru, ki je objel naravo.

A tisti večer se pogovor ni in ni razživel. Misli so bile pri Bavškem Grintovcu, katerega svetli vrh se je ostro ločil od zvezdnatega neba. Kako nas bo sprejela gora, ki se v čudno belih, skoraj navpičnih skladnih dviga nad Soško dolino in kot mogočen vladar kraljuje nad zatrepom Zadnje Trente? Nek občutek tesnobe zaradi strahu pred neznanim se nas je loteval, da smo se kmalu tiho podali v mehko otavo k počitku.

Jutro. Sonce že ožarja Morež in sosednje vrhove, ko v naglici zajtrkujemo. Pošteno se je treba podpreti, saj je naš večerni cilj — Lepena — daleč in čez dan ne bo mnogo časa za to.

Sledimo redke, od modrih italijanskih ne mnogo razločnejše rdeče lise. Ozka dolinica, v kateri nas še septembra preseneti snežišče, nam nakazuje začetno smer. Molče se vzpenjamo in hočemo priti čim više, preden se pokaže sonce nad grebenom. Preskočimo majhen potoček in skozi redke gozd zagledamo planino Bukovec. Visoka trava je že vsa prerasla in senik, ki ga omenja »Planinski priročnik« kot dobro zavetje, je že popolnoma razpadel. Prvi počitek se pošteno prileže. Gerrit, navdušen nizozemski ljubitelj naših planin, se krepča s cigaretami, Borut in jaz pa z bonboni. Lep, a vroč jesenski dan nastaja. Tako nam ni mnogo do lepih razgledov, ki se odpirajo, ko se vzpenjamo dalje. Redko mediteransko kobulnico, progasti kobul (*Molopospermum peloponnesiacum*) le mimogrede pogledam, saj so vse moje misli usredotočene v premagovanju telesnih in duševnih naporov. Bela kamenita puščava, naraščajoča vročina in težki nahrbtnik povzročajo, da postajam apatičen. Porajajo se mi zapeljive predstave o domači senčnici in o potoku, ki bi tekel naravnost v usta. Ali je sploh treba, da se trudim po tem kamenju, mi prihaja na misel. S težavo se otresam takih misli. Le redke besede kažejo, da tudi tovarišem ni lahko.

Počasi prilezemo po širokih policah na greben. Na drugi strani zagledamo Krn, naš naslednji cilj. Kako daleč je še zdaj, ko nas zdeluje še Bavški Grintovec! Spomnim se na čokolado v nahrbtniku. V pravem trenutku je prišla, še kratek počitek in kriza je premagana. Z novimi močmi napredujemo po grebenu, s katerega se odpirajo vedno lepši razgledi. Prav zaradi njih so grebenske poti tako mikavne in zanimive. Daleč na jugu se blešči morje, ki nam vzbuja skomine po kopanju. Gerrit lovi najlepše prizore v svoja aparata. Grebena, ki postaja vedno bolj skalnat, pa noče in noče biti konec. Dosežemo eno vzpetino, pa zagledamo v daljavi že drugo. Steza se je nekam izgubila, da hodim kar po svoje. Prijetna je tak hoja in všeč nam je, da ne kriči z vsake skale živordeča lisa. Ko se nam zdi, da smo že skoraj dosegli vrh, pokaže lisa navzdol. Ne ljubi se nam izgubljeni višino in jo mahmemo kar naprej po grebenu. Toda kmalu spoznamo, da bi bilo bolje, če bi se bili držali lisane smeri. Ostra škrbina preseka greben in hoče nočeš se moramo spustiti.

Nekaj minut pozneje smo stopili na vrh. Neznanski občutek ugodja nas je prevzel, ko smo odložili nahrbtnike in se zleknili poleg njih. Vročina je že precej popustila, da se je ozračje očistilo in smo imeli razgled, ki nas je bogato nagradil za vse napore. Ni bilo časa za udobno razgledovanje, nasprotno, zaradi pozne ure smo si hlastno skušali vtisniti v spomin sliko, ki je najbrž ne bomo več tako kmalu videli. Začenjal se je čas, ko v višavah zažare macesni, alpske trate se pretkejo z živordečimi listi gornika in v dolinah zakrvave bukve v nemi boli za poletjem. Čisti in umirjeni, ne da bi se izgubljali v poletni sopa-

Mangrt in Jalovec z Bavškega Grintavca

Foto G. Dekker

rici, se dvigajo beli vrhovi iznad temnega rušja v jasno modrino. Še enkrat se v tem času gore odenejo v svatovsko oblačilo, preden jih zagrne sivina oblakov in zahrume čez nje zimski viharji.

Pozdravili smo Prisojnik, Jalovec in Mangrt, ki smo jih obiskali v prejšnjih dneh, in se radovedno ozrli h Krnu, Triglavu, Razorju ter Škrlatici in jim obljubili v kratkem obisk. Zanimal me je Morež, ki stoji na drugi strani Bavščice. Že l. 1842 je botanik Sendtner opisal svoj vzpon na ta malo poznani vrh (Besteigung des Moresch in den Julischen Alpen, Flora, Bd. 25). Še sedaj najdemo nekatere rastline na mestih, kjer jih je opazoval že Sendtner. Za Morežem je skrivnostna Kaninova skupina, kamenita puščava z nekaj neizrazitimi vrhovi, ki me že dolgo mika. Najdalj pa sem se mudil pri Zahodnih Julijcih. Poliški Špik in Viš, prvi vitek in drzen, drugi pa bolj širok, kraljujeta nad temi gorami. Rad bi se povzpел na njuna vrhova in doživel vsaj malo tiste lepote, ki jo opisuje Kugy s tolikšno ljubeznijo. Ali bo kdaj tudi nam mladim planincem dano, da bomo hodili tja brez ovir, kot je to bilo nekoč?

Gerrit je pa medtem neutrudno slikal. Najprej panoramo v barvah, potem pa še na črnobeli film. Da bi bile slike »žive«, je predstavljal Boruta in mene z mesta na mesto, da sem komaj še utegnil pobrsirati po vpisni knjigi. Le pet ljudi je bilo tisto leto pred nami na vrhu, pa je bil že september. Pri takšnem obisku bo v knjigi dovolj prostora res do l. 2000, kot je nekdo hudomušno

napisal vanjo. Ali bo kaj več obiskovalcev, če povem, da je v skrinjici tudi skoraj nov žig?

Tako je neopazno minilo pol urice in morali smo se posloviti od samotnega vrha. Kakšen je sestop, nismo vedeli in malce tesno nam je bilo pri srcu. Zbledela puščica in napis sta nam pokazala pot v Sočo. Spust čez skrotje in hoja po debelem grušču sta nas močno zamudila. Vsaj čez travnata pobočja bo šlo hitreje, smo si mislili, pa nas je žilava travna ruša grabila za čevlje in Gerrit se ni nič kaj laskavo izražal o kamnih, skritih v travi. Naposled smo izgubili še lisano smer in hodili kar počez, kjer se nam je zdelo, da mora biti planina Soča. Srečno smo prikolovratili do nje. Poln senik, a vode nobene. Nič se nismo mudili in ko se je v dolini oglasil večerni zvon, smo prišli na rob, od koder se vidi vas Soča. Začelo se je že mračiti in imeli smo še 900 m spusta. Misel na Lepeno smo že davno opustili. Naglo smo sestopali dalje skozi gozdičke, čez travišča in kamenišča in se tako hitro znašli na planini Lemovlje že prav nad Sočo. Še malo pa bomo na varnem in napetost v nas je ponehala. Pospešeno smo jo ubrali kar naravnost navzdol. Kmalu pa se je izkazalo, da mora biti prava smer nekje drugod. To nas ni dosti motilo, poiskali smo melišče in se hoteli popeljati po njem prav do Soče. Medtem se je stemnilo, naše melišče pa se je vedno bolj manjšalo in končno prešlo v skalnat žleb z debelimi robotimi kamni. Kamenje je z zoprnim ropotom izginjalo pod menoj v globino in v zraku se je širil duh po žveplu, ko sem šel z baterijo na ogled. Spotikal sem se čez skale in se lovil za nizke grme ter končno ugotovil, da smo tik nad strmimi skalnimi skoki. Tisto neznano, kar nas je čez dan težilo, je prišlo: Zašli smo. Hrepeneče smo gledali luči v Soči in se hoteli vrniti na Lemovlje, da bi tam prenočili. Na srečo pa nam je bila težavna hoja po melišču navzgor prihranjena. Begajoči sij naših svetilk so opazili namreč ljudje v Soči, ki so se po vročem dnevu — bila je nedelja — hladili na prostem. Iz klicev smo razumeli, da gredo po nas. Res smo zagledali dve lučki, ki sta se vedno bolj približevali, in ni minilo pol ure, ko sta prišla soški logar in njegov spremljevalec do nas. Potem je še precej časa trajalo, da sta našla pot, po kateri sta prišla, in naposled smo tik nad vasjo stopili na stezo. Kar božali smo s čevlji ozko stezico in trda, prašna cesta se nam je zdela kot mehak, dišeč travnik.

Iz Soče do Lepene ni daleč in imeli smo prijeten dan. Ob izlivu Lepene smo se predajali svežim valovom Soče in se pretegovali na toplemrodu. Pobočja Bavškega Grintovca so migotala v slepečem žaru in neskončno odveč nam je bila misel, da bi šli spet gor. In danes? Seveda bi šli.

Bavški Grintovec vabi — nelep, a privlačen.

Jesen na Bledu

*Preglasna je tihota dni,
njen ritem na sencé udarja.
Prežarna je svetloba,
vse manj, vse manj nas greje.
Preveč so jasne, mirne,
podobe na gladini hladne vode.
Spokojno listje rumeni
drevesu, ki pod težo sklanja veje,
in njemu, ki mu cvet zdrobila
viharna je pomlad.*

*O večna pot krog jezera lepot!
Ob nekem mljniku
— podlesek daleč vzdaj ostaja —
se ti zatakne vzdih:
Ko mogel bi še vse
enkrat od kraja,
kako drugače bi — — —*